

Sygn. akt II Ca 800/14

POSTANOWIENIE

Dnia 05 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie:	SSO Dariusz Mizera (spr.) SSO Stanisław Łęgosz
Protokolant:	Paulina Neyman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2015 roku

sprawy z wniosku G. C., E. C.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej Oddział (...)

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 4 lipca 2014 roku, sygn. akt I Ns 785/13

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 800/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z wniosku G. C., E. C. z udziałem (...) S.A. w L. Oddział (...) o ustanowienie służebności przesyłu oddalił wniosek.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

G. i E. małżonkowie C. są właścicielami na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w R. gm. B., oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka (...). Przedmiotową działkę nabyli w drodze darowizny od rodziców wnioskodawcy w 1998 r.

Na przedmiotowej nieruchomości zakład energetyczny posadowił w 1976r. urządzenia energetyczne w postaci napowietrznej linii zawieszanej na 4 słupach pojedynczych oraz 4 podwójnych oraz 1 transformator NN.

Protokół odbioru zarówno linii średniego jak i niskiego napięcia pochodzi z 30.11.1976 r. W dacie odbioru technicznego linii istniała już także stacja transformatorowa – R..

Od momentu wybudowania linii i stacji zakład energetyczny dokonywał przeglądu tych urządzeń, oględzin co 5 lat. W razie awarii zakład energetyczny musiał w celu jej usunięcia dostać się na działkę wnioskodawców, niekiedy także wjechać ciężkim sprzętem np. w celu usunięcia uszkodzonego słupa energetycznego. Częstotliwość sytuacji w której pracownicy zakładu energetycznego musieli dostać się na działkę wnioskodawcy była różna, niekiedy miało to miejsce 2-3 razy w roku, niekiedy przez parę lat nie było takiej potrzeby.

Zgodnie z § 18 ust 1 zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 w sprawie zasad przyłączenia do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, ...(MP nr 62, poz. 285 i 286) urządzenia przyłącza i odcinki sieci bez względu na to czym kosztem zostały wykonane, stanowią własność Państwa i przechodzą w zarząd i użytkowanie zarządzającego siecią wspólną.

Zarządzającym był wówczas wchodzący w skład przedsiębiorstwa Zakłady (...) - (...).

Zakład (...) zarządzeniem nr (...)Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. został przekształcony w przedsiębiorstwo państwowe.

Podmiot ten następnie aktem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę - (...) został z dniem 12 lipca 1993r. przekształcony w spółkę akcyjną - Zakład (...) S.A. , która na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi wydanego w sprawie (...)od 15.12.2008 r. występowała w obrocie pod nazwą (...) S.A.

(...) S.A. z dniem 31 sierpnia 2010r. połączył się z (...) SA z siedzibą w L..

Sąd Rejonowy mając takie ustalenia zważył, iż stan faktyczny ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody, w szczególności protokół zdawczo- odbiorczy dotyczący linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowej R. oraz zeznania przesłuchanych świadków pracowników uczestnika, którzy wprawdzie nie pracowali w czasach w których budowano przedmiotową linię, to jednak w toku swojej pracy z racji powierzonych im obowiązków zapoznawali się ze stosownymi dokumentami i okoliczność ta była im znana.

W oparciu o powyższe dowody Sąd ustalił, iż na nieruchomości małżonków C. urządzenia do przesyłu energii elektrycznej znajdowały się od 30 listopada 1976 r. W świadomości samych zainteresowanych przedmiotowe urządzenia znajdowały się na ich nieruchomości od dziesiątków lat, o czym świadczy pismo wnioskodawców w których powołują się oni na okoliczność, iż przedmiotowe urządzenia na ich nieruchomości znajdują się już od lat 60-tych (pismo z dnia 18.03.2013 r. k- 5), zatem od bardzo dawna.

Wnioskodawca domagał się ustanowienia na jego nieruchomości za wynagrodzeniem służebności przesyłu. Wniosek ten – zdaniem Sądu I instancji - nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ uczestnik postępowania wykazał, iż służebność odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu nabył już z mocy prawa w drodze zasiedzenia.

Powyższa okoliczność została przez Sąd ustalona przesłankowo Sąd Rejonowy uznał, że zasadne jest potwierdzenie nabycia przez zasiedzenie z mocy prawa służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz Zakładu (...), który jak wynika z ustaleń Sądu jest poprzednikiem prawnym uczestnika.

Zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści służebności gruntowej nastąpiło z dniem 30 listopada 2006 r.

Uczestnik nie wykazał, iż obejmując posiadanie był w dobrej wierze, zatem Sąd przyjął, iż do zasiedzenia służebności prowadzi termin 20 letni wynikający z art. 172 k.c. w jego pierwotnym brzmieniu. Wskazany okres posiadania służebności uwzględnia obowiązujące w czasie od 1 stycznia 1965 r. do dnia 30 września 1990 r. przepisy kodeksu cywilnego określające terminy zasiedzenia - 10 letni przy istnieniu dobrej wiary posiadacza i 20 letni przy posiadaniu w złej wierze. Ponieważ przed zmianą przepisów dokonaną poczynając od 1 października 1990 r. i wprowadzenia nowych,

dłuższych terminów zasiedzenia w niniejszej sprawie jeszcze nie upłynął termin zasiedzenia, uległ on przedłużeniu do 30 lat i upłynął po upływie 30 lat od daty objęcia w posiadanie, które należy liczyć od 30.11.1976 r.

Na podstawie art. 292 k.c. dopuszczalne jest zasiedzenie służebności linii energetycznej (wyrok S.N. z dnia 11 marca 2005r., II CK 489/04, LEX nr 301735). Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia (post. S.N. z dnia 17 grudnia 2008r., I CSK 171/08, OSNC 2010, nr 1, poz. 15). Dopuszczalność nabycia przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu unormowanej w art. 305¹ - 305⁴ k.c. nie budzi wątpliwości w świetle orzecznictwa Sądu. Korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa. Jeszcze przed wprowadzeniem służebności przesyłu w 2008 r. zakłady przesyłowe mogły nabyć przez zasiedzenie prawo do korzystania z cudzej działki. Okres posiadania instalacji przed 2008r. dolicza się do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (uchwała S.N. z dnia 22 maja 2013 r., 111 CZP 18/13, „Rzeczpospolita” PCD 2013/119/2).

Przedmiotowe linie w niniejszej sprawie są elementem majątku zarządzanym przez poprzedników prawnych uczestnika, zaś własność tych urządzeń należała najpierw do Skarbu Państwa, zgodnie z obowiązującą w prawie cywilnym do dnia 1 lutego 1989 r. koncepcją jedności własności państwowej zakładającej, że własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Państwu. Następnie do przedsiębiorstwa państwowego, a następnie do powstałych w wyniku jego przekształcenia spółek prawa handlowego.

Uczestnik zdaniem Sądu wykazał, iż jest następcą prawnym spółki która z mocy prawa nabyła służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Uczestnik bezspornie dysponuje i posiada te linie oraz korzysta w tym zakresie z nieruchomości - poprzez posadowienie na nieruchomości słupów, stacji transformatorowej, poprzez konieczność wejścia na grunt w celu dostania się do szafki w stacji transformatorowej, usunięcia awarii, uszkodzonych słupów lub przewodów.

Wykonanie służebności przez uczestnika i jego poprzedników prawnych trwa nieprzerwanie do dnia dzisiejszego, a wynika to z opisanego niżej procesu przekształceń własnościowych z okresu budowy i eksploatacji przedmiotowych urządzeń.

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Rozstrzygnięcia w pierwszej kolejności wymagało zatem czy uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawcy. Ze stanowiska uczestników jak i z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż na nieruchomości (w tym również w przestrzeni powietrznej nad tą nieruchomością, którą jednak należy zaliczyć do sfery objętej prawem własności tej nieruchomości) należącej obecnie do wnioskodawcy znajdują się fragmenty czynnych napowietrznych linii elektroenergetycznych, posadowionych na 8 słupach, oraz stacja transformatorowa co przemawia za ustaleniem, że urządzenia te mają charakter trwałego i widocznego urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. czego nie kwestionował wnioskodawca. Ponadto z ustalonego stanu faktycznego wynika, że korzystanie z tego urządzenia przez uczestnika i jego poprzedników odpowiadało obecnie funkcjonującej w obrocie prawnym służebności przesyłu, albowiem polegało na korzystaniu z tych linii w sposób zgodny z ich przeznaczeniem, w szczególności na utrzymywaniu w/w instalacji na nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawców, ich eksploatacji, napraw i konserwacji, nieograniczonego czasowo do nich dostępu. Sąd w niniejszej sprawie podziela ugruntowany już pogląd Sądu Najwyższego, który kilkakrotnie wypowiedział się za możliwością ustalenia nabycia prawa przez zasiedzenie w innym postępowaniu aniżeli w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia jak i o możliwości nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa, w szczególności również przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu, co nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 3 sierpnia 2008 r.

W ocenie Sądu poprzednicy prawni uczestnika co najmniej od dnia 30 listopada 1976r. tj. od dnia oddania do użytku linii korzystali z trwałych i widocznych urządzeń znajdujących się na nieruchomościach stanowiącej obecnie własność małżonków C.. Sposób korzystania z tych nieruchomości odpowiada treści służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, polegającej na posadowieniu, dostępie do opisanych wyżej linii energetycznych w celu ich eksploatacji, modernizacji i konserwacji. Posiadanie przez uczestnika oraz jego poprzedników prawnych (w tym przez przedsiębiorstwo państwowe) urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu - art. 292 w zw. z art. 172 k.c. (post. S. N. z dnia 13 października 2011 r.. V CSK 502/10, LEX nr 1096048). Posiadanie to jako posiadanie służebności, nie musi być posiadaniem samoistnym.

Uznając przesłankowo, że uczestnik nabył z mocy prawa odpowiednią służebność gruntową przez zasiedzenie w 2006 r., wniosek o jej ustanowienie za wynagrodzeniem należało oddalić.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł pełnomocnik wnioskodawców zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów art. 176 § 1 k.c. w związku z art. 292 zdanie drugie k.c. oraz w związku z art. 305⁴ k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż po stronie uczestnika doszło do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie podczas gdy nie doszło do przeniesienia posiadania służebności pomiędzy uczestnikiem, a jego poprzednikami prawnymi,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne i sprzeczne z doświadczeniem życiowym uznanie za udowodnione okoliczności przeniesienia posiadania służebności pomiędzy uczestnikiem, a jego poprzednikami prawnymi, podczas gdy z materiału dowodowego nie wynika wskazana okoliczność.

Biorąc pod uwagę powyższe apelujący wnosili o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest o tyle zasadna, że prowadzi do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Tytułem wstępu należy przypomnieć , iż podstawą oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu było ustalenie Sądu jakoby uczestnik nabył przez zasiedzenie służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu z dniem 30 listopada 2006 roku. Nie ulega wątpliwości, iż w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu uczestnik może się bronić zarzutem zasiedzenia służebności przesyłu lub też służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Przesłanki zasiedzenia służebności gruntowej (które na zasadzie odesłania z art. 305⁴ k.c. stosuje się odpowiednio do służebności przesyłu) określone zostały w treści art. 292 k.c. Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie (art. 172 i nast. k.c.) stosuje się odpowiednio.

Odpowiednie stosowanie wymaga niejednokrotnie niezbędnych modyfikacji wynikających z istoty i celu danej konstrukcji prawnej. Nie inaczej jest przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej - w tym wypadku chodzi bowiem o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, a także samej służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe została potwierdzona w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. uchwała z dnia 17.01.2003 r. , III CZP 79/02, OSNC z 2003 r., nr 11, poz. 142, wyrok z 31.05.2006 r., IV CKS 149/05, LEX nr 258681, postanowienie z dnia 8.09.2006 r., II CSK 112/06, LEX nr 193240, postanowienie z dnia 4 października 2006 r., II CSK 119/06, LEX nr

196515, uchwała z 7.10.2008 r., III CZP 89/09, LEX nr 458125, postanowienie z 5.06.2009 r., I CSK 495/08, LEX nr 511975) i w doktrynie.

Posiadacz służebności nie włada nieruchomością jak właściciel, ale korzysta z niej w zakresie prawa służebności, czyli korzysta z nieruchomości np. celem przeprowadzenia kontroli np. linii energetycznej, jej konserwacji, naprawy czy też wymiany. A wykonując te czynności uważa, że ma prawo w takim zakresie korzystać z cudzej nieruchomości.

Sąd Rejonowy uwzględniając zarzut zasiedzenia uznał, iż do nabycia służebności o treści zbliżonej do służebności przesyłu doszło wraz z upływem 30 lat od oddania linii do eksploatacji. Przy czym Sąd uwzględnił wniosek uczestnika o doliczenie okresu posiadania służebności przez Skarb Państwa przed dniem 1 lutego 1989r.

Skarżący nie zgodził się z takim stanowiskiem zgłaszając w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego jak i prawa materialnego.

Rozważając w pierwszej kolejności zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. podkreślić należy, iż skarżący wskazał, że Sąd uznał za udowodnioną okoliczność przeniesienia posiadania służebności między uczestnikiem, a jego poprzednikami prawnymi. Brak jednak w ustaleniach faktycznych Sądu takiego stanowczego ustalenia. Sąd Rejonowy ustalając stan faktyczny ograniczył się jedynie do wskazania w jaki sposób były przekształcane kolejne podmioty. Brakuje jednak ustalenia co do posiadania służebności i przeniesienia tego posiadania pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Niemniej jednak wydając swoje rozstrzygnięcie Sąd przyjął założenie - bez bliższego uzasadnienia - o przeniesieniu posiadania służebności między poprzednikami prawnymi obecnego uczestnika.

Odnosząc się do tej kwestii należy zauważyć, iż w kontekście materiału dowodowego zebranego przez Sąd I instancji za fakty notoryjnie znane bez konieczności ich udowadniania uznać należy zarówno zakres jak i sposób dokonywania i następstwa zmian strukturalnych przedsiębiorstw energetycznych wynikające z ustawy z dnia 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki Państwa. (Dz.U. nr 16 poz. 69 ze zm.). Ustawa ta określała zakres następstwa prawnego spółek akcyjnych powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw państwowych. Nie ulega wątpliwości, iż następstwem prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych dokonywanej w oparciu o obowiązujące ówczesne akty prawne, a polegającej na powstaniu w miejsce przedsiębiorstw państwowych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, które wstępowały w ich prawa i obowiązki, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe była sukcesja uniwersalna częściowa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 r., III CZP 49/92, OSNC 1992 nr 11, poz. 200, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 324/00, OSNC 2001 nr 6, poz. 96). W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skutek ten dotyczył wszystkich praw składających się na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako jego składniki, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Skutek ten dotyczył także bez wątpienia służebności gruntowych, służebności przesyłu czy też służebności zbliżonych do służebności przesyłu. Względy związane z charakterem tego rodzaju służebności, ich funkcjonalnym powiązaniem z działalnością przesyłową oznaczają, że dla ich przeniesienia wystarczające jest wykazanie przez nabywcę przymiotu przedsiębiorstwa przesyłowego i przejęcia całego lub zorganizowanej części dotychczasowego przedsiębiorstwa, przy czym czynności takie nie muszą indywidualnie oznaczać przenoszonych służebności względem których przedsiębiorstwo jest podmiotem władnym. (por. postanowienie SN z 30 stycznia 2014r. IV CSK 252/13, wyrok SN z 7 sierpnia 2014r. II CSK 610/13 www.sn.pl).

Powyższe pozwala twierdzić, że na podstawie przedstawionych dokumentów w postaci aktu notarialnego z 12 lipca 1993r. (aktu przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną) nie budzi wątpliwości, iż doszło do przeniesienia posiadania instalacji przesyłowych z przedsiębiorstwa państwowego na jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa. Także dalsze przeniesienie posiadania wynikające z połączenia się dwóch podmiotów to jest (...) SA w (...) S.A. w L. należy uznać za wykazane. Skoro bowiem doszło do połączenia spółek a (...) S.A. z siedzibą w L. była spółką przejmującą to w myśl art. 494§ 1 k.s.h. spółka przejmująca wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej czyli także przejęła w posiadanie infrastrukturę przesyłową.

Pozostaje zatem do oceny wykazanie czy doszło do przeniesienia posiadania infrastruktury przesyłowej pomiędzy Skarbem Państwa, a przedsiębiorstwem państwowym które następnie zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa.

Nie ulega wątpliwości, że początek biegu terminu zasiedzenia datuje się na okres, kiedy to przedsiębiorstwo państwowe, objęło w posiadanie urządzenia przesyłowe, a tym samym i nieruchomości poprzedników prawnych wnioskodawców w zakresie, w jakim urządzenia te tam przebiegały. Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c.). (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, LEX nr 1096048). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych może natomiast do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w stosunku do Skarbu Państwa w rozumieniu art. 338 k.c. co uniemożliwiało im, podobnie jak w przypadku art. 128 k.c. nabycie na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych. Dopiero wprowadzenie zmian do kodeksu cywilnego stworzyło z dniem 1 lutego 1989 roku dla państwowych osób prawnych, a takimi były przedsiębiorstwa państwowe, możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, LEX nr 1096048, z dnia 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/2005 Monitor Prawniczy 2006/24 str. 1341, z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/2008 LexPolonica nr 1879481, z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/2008 OSNC 2010/1 poz. 15 i z dnia 17 grudnia 2010 r. III CZP 108/2010 LexPolonica nr 2427699 oraz wyroki z dnia 8 czerwca 2005 r. V CSK 680/2004 i z 31 maja 2006 r. IV CSK 149/2005 LexPolonica nr 409449). Powyższe oznacza, że w okresie sprzed daty 1 lutego 1989 roku, kiedy obowiązywał art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, to Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono.

Zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa, (jako poprzednika w posiadaniu), o ile zostaną spełnione wskazane w tym przepisie przesłanki. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa. Wymaga ponownego podkreślenia, iż nie chodzi o wykazanie, iż uczestnik jako spółka jest następcą prawnym swojego poprzednika - przedsiębiorstwa państwowego, jak przyjął to bezkrytycznie Sąd I instancji, lecz o wykazanie przeniesienia posiadania służebności przesyłu przez Skarb Państwa na poprzednika prawnego uczestnika. (por. analogicznie uzasadnienie wyroku SN z 25 kwietnia 2014r. II CSK 433/13). Przeniesienie posiadania służebności przesyłu zgodnie z art. 352§ 2 k.c. może nastąpić w sposób określony w art. 348-351 k.c. W toku procesu zabrakło jakichkolwiek dowodów wskazujących na taki sposób przeniesienia posiadania służebności.

W realiach niniejszej sprawy to uczestnik winien udowodnić, iż doszło do przeniesienia posiadania infrastruktury przesyłowej ze Skarbu Państwa na Przedsiębiorstwo Państwowe. Pełnomocnik wnioskodawców w toku całego dotychczasowego procesu konsekwentnie zwracał uwagę na powyższą okoliczność, podnosił tą kwestię także w apelacji mimo to uczestnik pozostawał w tym zakresie bierny nie wykazując jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej. O ile zatem można uznać za wykazane i udowodnione przeniesienie posiadania służebności w relacjach pomiędzy przedsiębiorstwem państwowym a jednoosobową spółką Skarbu Państwa oraz następnie między tą spółką, a uczestnikiem postępowania, o tyle brak jakichkolwiek ustaleń co do przeniesienia posiadania pomiędzy Skarbem Państwa a przedsiębiorstwem państwowym.

Nie można zasadnie twierdzić , iż przekazanie posiadania służebności nastąpiło wraz z wydaniem zarządzenia nr (...)Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...). /k.35-37 akt/. Zarządzenie to zostało bowiem wydane jeszcze w czasie obowiązywania zasady jednolitego funduszu własności państwowej określonej w art. 128 k.c. Przedsiębiorstwo państwowe nie mogło jeszcze wtedy samodzielnie posiadać ograniczonego prawa rzeczowego było jedynie dzierżycielem praw które przysługiwały Państwu. Sytuacji tej nie zmienia § 2 tego zarządzenia z którego wynika fakt przydzielenia przedsiębiorstwu określonych składników mienia. Na skutek tego zarządzenia nowo utworzone przedsiębiorstwo stało się dzierżycielem mienia Państwa. W tej sytuacji nie można mówić o spełnieniu warunku do zasiedzenia służebności przesyłu w postaci określonego w ustawie czasokresu posiadania. W grę będzie wchodził okres 30 letni (art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c.) bowiem uczestnik nie dysponuje jakąkolwiek dokumentacją prawną dotyczącą tej inwestycji poza protokołem odbioru technicznego.

W takim stanie rzeczy zgromadzony materiał dowodowy na chwilę zamknięcia rozprawy przed Sądem II instancji nie daje podstaw do stwierdzenia zasiedzenia. Skoro tak to Sąd wydając orzeczenie oddalające wniosek o ustanowienie służebności przesyłu przy uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia nie rozpoznał istoty sprawy. Okoliczność ta musi prowadzić do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za instancję odwoławczą , a to na podstawie art. 386§ 4 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13§ 2 k.p.c.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy przeprowadzi postępowanie dowodowe pod kątem ustanowienia służebności ustalając jej zakres i treść oraz odpowiednie wynagrodzenie za jej ustanowienie zasięgając przy tym opinii odpowiednich biegłych .